

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

«Təsdiq edirəm»:
Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra
edən:  dos.Z.Məmmədov

"12" 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 060115 İbtidai sinifdə tədrisin metodikası və metodologiyası

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

I.Fənn haqqında məlumat: Fənnin adı: İbtidai siniflərdə məsələ həllinin tədrisi metodikası
Kodu: MLF-B04.4

Tədris ili: II, (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü: cəmi: 240 saat. Auditoriya saati -45 (30saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat: *ped.e.n., dos. İsmayilov Arif İbrahim oğlu*

E-mail ünvanı: arifismayilov@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri H.Abdullayev küç, II Tədris korpusu

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Aliyev F.Q., Süleymanov S.P. Riyaziyyat (magistrlər üçün vəsait). Bakı "ADPU" 2019
2. Cəbrayilov B.S Riyaziyyatın ibtidai kursunun nəzəri əsasları, Bakı, ADPU, 2022
3. Feyziyev S.A., Ükürəv R.Y. Riyaziyyatın ibtidai kursunun nəzəri əsasları. Bakı 2013
4. Həmidov S.S. I-IV siniflərdə riyaziyyatın tədrisi metodikası. Bakı "ADNA", 2008

Əlavə ədəbiyyat

5. Морс М.И и др. Методика преподавания математики в начальных классах. М., 2011
6. Пышкало А.М. Актуальные проблемы обучения математики в начальных классах. М.,
7. Колягин Ю.М., Аганесов В.А Учись решить задачи. М., «Просвещение», 2010

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Riyaziyyatın ibtidai kursunun tədrisi prosesində məsələ həlli mühüm yer tutur. Məsələ həlli vasitəsilə bütün kursun məzmunu açılır və şagirdlər tərəfindən mənimsənilir. Məsələ həllindən həm də şagirdləri yeni biliklərlə, anlayışlarla tanış etmək, əvvəlki bilikləri möhkəmləndirmək üçün istifadə olunur. Məsələlər öz məzmunu etibarilə şagirdlərə tərbiyəvi təsir göstərir, onların dünyagörüşünün formalaşdırılmasında böyük rol oynayır. Məsələ həlli şagirdlərdə düşünmə, mühakimə yürütmə, müqayisə etmə, analiz və sintez, konkretləşdirmə və ümumiləşdirmə kimi təfəkkür əməliyyatları hərəkətə gətirir və inkişaf etdirir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələr bilii 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə30saat , seminar 15 saat Cəmi:30 saat

Mühazirə və seminar mövzuları		Saat	Tarix
		Müh	x
I kollokvium mövzuları			
1	İbtidai siniflərdə məsələ həllinin əhəmiyyəti və onun tərkib hissələri. Plan: 1) Məsələ həllinin təlim və tərbiyəvi əhəmiyyəti. 2) Hesab məsələsi və onun tərkib hissələri Mənbə: (1;5)	2	
2	Hesab məsələlərinin təsnifi. Plan: 1) Hesab məsələsi həllində tətbiq olunan əməllərin sayına görə növləri. 2) Hesab məsələlərinin onların strukturu və şərtinin formasına görə növləri. Mənbə: (1,2,6)	2	
3	Məsələ həllinin mərhələləri. Plan: 1) Məsələ həllinə hazırlıq və məsələ həlli ilə tanışlıq 2)	2	

	Məsələnin təhlil edilməsi. 3) Məsələnin həlli. 4) Məsələ həllinin yoxlanılması və şagirdlərə məsələ tərtib etdirilməsi. Mənbə: (3,4,8)		
4	Sadə məsələlərin həlli metodikası. Plan: 1) Birinci qrup sadə məsələlər.2) İkinci qrup sadə məsələlər. 3) Üçüncü qrup sadə məsələlər. Mənbə: (1,5,6)	2	
5	Tip məsələlərin həllinin öyrədilməsi metodikası. Plan: 1)Tip məsələlərin növləri. 2)Tip məsələlərin həlli texnologiyası. 3)İki ədədin cəminə və fərqiə görə həmin ədədlərin tapılması. 4)İki ədədin cəminə və nisbətinə görə həmin ədədlərin tapılması. Mənbə: (1,4,5)	2	
6	Dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlər. Plan: 1) Vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlər.2) Vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.3) Nisbətler üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.4) Verilən iki fərqiə görə məchulun tapılması. Mənbə: (1; 4; 7)	2	
7	Ədədin hissəsinin və hissəsinə görə ədədin tapılması. Plan: 1) Ədədin hissəsini tapmağa aid məsələlər həllinin öyrədilməsi metodikası.2) Hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlər həllinin öyrədilməsi metodikası. Mənbə: (1; 4; 5)	2	
II kollokvium mövzuları			
8	Kəmiyyətin hesablanmasına aid məsələlər. Plan: 1) Sahələrin hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. 2) Vaxtın hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 2; 4)	2	
9	Hərəkətə aid məsələlər. Plan: 1) Qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası 2) Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası. 3) Əks istiqamətdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası. 4) Mürəkkəb məsələlərin həllində şagirdlərin rast gəldiyi çətinliklər və onların aradan qalxdırılması yolları. Mənbə: (1; 3; 4; 5)	2	
10	Mütənasib bölmə məsələləri . Plan: 1) Düz və tərs mütənasib bölmə məsələlərinin həlli metodikası. 2) Mütənasib bölmə məsələlərinin sinifdən xaric məşğələlərdə baxılan növləri və onların həllinin öyrədilməsi. Mənbə: (1; 2; 3; 7)	2	
11	Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlər. Plan: 1) Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 3; 5)	2	
12	Çoxluqlar nəzəriyyəsinin tətbiqiə aid məsələlər. Plan: 1) İbtidai siniflərdə çoxluqlar nəzəriyyəsinin tətbiqiə gətirilən məsələlər. Mənbə: (1; 2; 5)	2	
13	Məntiqi və əyləncəli məsələlərin həlli metodikası.	2	

	Plan: 1) Məntiqi məsələlərin həlli metodikası. 2) Əyləncəli məsələlərin həlli metodikası Mənbə: (1; 3; 5; 7)		
14	Birləşmələr nəzəriyyəsinə aid məsələlər. Plan: 1) Birləşmələrə aid sadə məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 2; 5)	2	
15	Ehtimala aid məsələlərin həlli metodikası. Plan: 1) Ehtimala aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 3; 7)	2	

	Seminar mövzuları	Saat	Tarix
		Sem.	
1	Hesab məsələlərinin təsnifi	2	
2	Sadə məsələlərin həlli metodikası	2	
3	Tip məsələlərinin həlli metodikası	2	
4	Kəmiyyətin hesablanması aid məsələlər	2	
5	Hərəkətə aid məsələlər	2	
6	Həcm və tutuma aid məsələlər	2	
7	Məntiqi və əyləncəli məsələlər	2	
8	Ehtimala aid məsələlərin həlli	1	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: "İbtidai siniflərdə məsələ həllinin metodikası" fənninə aid magistrant yiyələnməlidir: - Məsələ həllində tətbiq olunan müasir texnologiyaları; məsələnin analitik, qrafik, izahlı həlli üsullarını; - məsələ həllində əyaniləşdirmənin tətbiqi yollarını; - məsələ tətbiqetmə alqoritminə; - məsələ həllində induktiv və deduktiv metodların tətbiqinə.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- ❖ Hesab məsələlərinin təsnifi və həlli mərhələlərini öyrənir;
- ❖ Tip məsələlərinin həlli metodikasını öyrənir;
- ❖ Dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlərin həlli üsullarını öyrənir;
- ❖ Ədədin hissəsinin və hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlərin həlli yollarını öyrənir;
- ❖ Sahələrin və vaxtın hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikasını öyrənir;
- ❖ Hərəkətə aid müxtəlif növ məsələlərin həlli üsullarını öyrənir;
- ❖ Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli üsullarını öyrənir;
- ❖ Məntiqi və əyləncəli məsələlərin həlli metodikasına yiyələnir;
- ❖ Birləşmələr nəzəriyyəsinə aid sadə məsələlərin həlli üsullarını mənimsəyir;
- ❖ Ehtimala aid məsələlərin həlli metodikasını öyrənir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Məsələ həllinin təlim və tərbiyəvi əhəmiyyəti.
2. Hesab məsələsi və onun tərkib hissələri
3. Hesab məsələlərinin onların strukturu və şərtinin formasına görə növləri.
4. Məsələ həllinə hazırlıq və məsələ həlli ilə tanışlıq
5. Sadə məsələlərin həlli metodikası
6. Tip məsələlərin növləri
7. İki ədədin cəminə və fərqinə görə həmin ədədlərin tapılması.
8. İki ədədin cəminə və nisbətinə görə həmin ədədlərin tapılması.
9. Düzünə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlər.

10. Tərsinə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.

II KOLLOKVİUM SUALLARI:

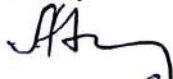
1. Sahələrin hesablanması aid məsələlərin həlli metodikası.
2. Vaxtın hesablanması və qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
3. Qarşı-qarşıya və əks istiqamətlərdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
4. Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
5. Düz və tərs mütənasib bölme məsələlərinin həlli metodikası.
6. Mütənasib bölme məsələlərinin sinifdən xaric məşğələlərdə baxılan növləri və onların həllinin öyrədilməsi.
7. Həcm və tutumun hesablanması aid məsələlərin həlli metodikası.
8. İbtidai siniflərdə çoxluqlar nəzəriyyəsinin tətbiqinə gətirilən məsələlər.
9. Məntiqi məsələlərin həlli metodikası.
10. Əyləncəli məsələlərin həlli metodikası.

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Məsələ həllinin təlim və tərbiyəvi əhəmiyyəti.
2. Hesab məsələsi və onun tərkib hissələri.
3. Hesab məsələsi həllində tətbiq olunan əməllərin sayına görə növləri.
4. Hesab məsələlərinin onların strukturu və şərtinin formasına görə növləri.
5. Məsələ həllinə hazırlıq və məsələ həlli ilə tanışlıq.
6. Məsələnin təhlil edilməsi.
7. Məsələnin həlli.
8. Məsələ həllinin yoxlanılması.
9. Məsələ tərtib etdirilməsi.
10. Sadə məsələlərin həlli metodikası.
11. Tip məsələlərin növləri.
12. Tip məsələlərin həlli texnologiyası.
13. İki ədədin cəminə və fərqinə görə həmin ədədlərin tapılması.
14. İki ədədin cəminə və nisbətində görə həmin ədədlərin tapılması.
15. Düzünə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlər.
16. Tərsinə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
17. Nisbətler üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
18. Verilən iki fərqlə görə məchulun tapılması.
19. Ədədin hissəsini tapmağa aid məsələlər həllinin öyrədilməsi metodikası.
20. Hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlər həllinin öyrədilməsi metodikası.
21. Sahələrin hesablanması aid məsələlərin həlli metodikası.
22. Vaxtın hesablanması və qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
23. Qarşı-qarşıya və əks istiqamətlərdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
24. Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlərin həlli metodikası.
25. Düz və tərs mütənasib bölme məsələlərinin həlli metodikası.
26. Həcm və tutumun hesablanması aid məsələlərin həlli metodikası.
27. İbtidai siniflərdə çoxluqlar nəzəriyyəsinin tətbiqinə gətirilən məsələlər.
28. Məntiqi və əyləncəli məsələlərin həlli metodikası.
29. Birləşmələrə aid sadə məsələlərin həlli metodikası.
30. Ehtimala aid məsələlərin həlli metodikası.

Sillabus İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 05 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:



dos. A.B. Əliyev

Fənn müəllimi:



dos. A.I. İsmayılov